

**ÖZEL HASTANENİN
ORGANİZASYON SORUMLULUĞU**

HELİN KARAKUŞ

Ankara, 2021

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL OLARAK ORGANİZASYON SORUMLULUĞU	2
A. Anlamı ve Konusu	2
B. Dayandığı Esas.....	2
C. Hukuki Niteliği	3
1. Genel Olarak Sorumluluğun Hukuki Niteliği.....	3
2. Organizasyon Sorumluluğunun Hukuki Niteliği	4
D. Koşulları	7
1. Genel Koşullar	7
2. Özel Koşullar	7
III. ÖZEL HASTANELERİN ORGANİZASYON SORUMLULUĞU.....	9
A. Özel Hastane ve Özel Hastane İşleticisi Kavramı	9
B. Tıbbi Müdahale Kavramı	10
C. Özel Hastanelerin Sorumluluğunun Kaynakları	11
1. Sözleşmeden Kaynaklanan Sorumluluk.....	11
2. Vekaletsiz İş Görmeden Kaynaklanan Sorumluluk	12
3. Haksız Fiilden Kaynaklanan Sorumluluk.....	12
D. Özel Hastanenin Organizasyon Sorumluluğu.....	13
E. Yargıtay Kararları Işığında Özel Hastanenin Organizasyon Sorumluluğunun Doğduğu Hallere Örnekler	15
V. SONUÇ	18
KAYNAKÇA.....	19
İNTERNET SİTELERİ	23

KISALTMALAR

bkz.	: Bakınız
E.	: Esas
eBK	: 818 Sayılı Borçlar Kanunu
E.T.	: Erişim Tarihi
HD	: Hukuk Dairesi
K.	: Karar
m.	: Madde
RG	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
T.	: Tarih
TBK	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

I. GİRİŞ

Teknolojide yaşanan gelişmeler ve özel hastanelerin gün geçtikçe artan ticari niteliği sebebiyle özel hastanelerin organizasyon yükümlülükleri daha belirgin bir hale gelmiştir. Öyle ki, hastanelerde sunulan tıbbi müdahale ile bu doğrultuda sağlanan bakım, yedirme, içirme, aydınlatma gibi hizmetler örgütlenmiş organizasyonel bir yapı kapsamında uygulama alanı bulmaktadır. Hastanelerin sağlık tesisi olarak belirli bir standartta hizmet sağlamaları gerekli olup; özellikle modern teknolojiyle birlikte gelişen, daha tehlikeli ve karmaşık hale gelen tıbbi cihazların denetimi bakımından da hastanelerin organizasyon sorumluluğu gündeme gelmektedir.

Özel hastane işleteni, tıbbi müdahale sürecinde uygun bir organizasyon gerçekleştirmek ve ortaya çıkması muhtemel zararları önlemekle yükümlüdür. Aksi halde, organizasyon bozukluğunun sebep olduğu aksaklık ve eksikliklere ilişkin sorumluluktan bahsedilecektir. Belirtmek gerekir ki, özel hastanelerin organizasyon yükümlülüklerinin neleri kapsadığı açık ve net bir biçimde ifade edilmemiş olmakla birlikte, daha çok yargı kararları çevresinde şekillenmektedir.

Organizasyon sorumluluğu hukuki dayanağını, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu¹ m.66/III'ten almakta olup bir kusursuz sorumluluk hali olarak düzenlenmiştir. İşletme faaliyetleri sebebiyle ortaya henüz bir zarar çıkmadan, işletmenin bunu önlemeye elverişli bir örgüt kurması esasına dayanmaktadır. Çalışmamızda, ilk olarak genel olarak organizasyon sorumluluğu konusu, hukuki niteliği ve koşulları bağlamında ele alınacak, daha sonra, özel hastanelerin sorumluluğunun kaynakları ile organizasyon sorumluluğunun doğduğu haller üzerinde durulacaktır.

İfade etmek gerekir ki, her ne kadar tıbbi müdahale kural olarak hekim tarafından yapılan bir faaliyet olarak kendini gösterse de herhangi bir zarar meydana geldiğinde, tek sorumlu her zaman yalnızca hekim olmamaktadır. Bu noktada, özellikle, hastaneye atfedilebilecek bir organizasyon kusurunun varlığı halinde özel hastane bakımından hukuksal sorumluluk ve tazmin yükümü meydana gelecektir.

1 RG. 04.02 2011, 27836, www.resmigazete.gov.tr (E.T.: 28/10/2021)

II. GENEL OLARAK ORGANİZASYON SORUMLULUĞU

A. Anlamı ve Konusu

Organizasyon yükümlülüğü, en az iki kişiden oluşan örgütlü bir yapıya yönelik hareket eden bir işletmenin (yapı veya sistem) faaliyetlerini yerine getirirken başvurduğu teknik yöntemler ile çalıştırma ilişkilerini ve diğer hukuki yükümlülüklerini usulüne uygun ve üçüncü kişilerin tehlikeye uğramasını önleyecek biçimde organize etme yükümlülüğünü ifade etmektedir.²

Organizasyon yükümlülüğü, hukuksal bir sorumluluk yaratmakta ve bu yükümlülüğe aykırılık durumunda tazmin borcu doğabilmektedir. Belirtmek gerekir ki, organizasyon yükümlülüğü, bir tüzel kişinin temsile yetkili organlarının işlem ve eylemleriyle ilgili olabileceği gibi işletmenin yönetim ve işleyiş süreçleri ile de ilgilidir.³

Bu doğrultuda Demir, *hukuksal anlamda organizasyon sorumluluğunu, bir organizasyonun sahibi/işleticisi, organı, temsilcisi, yardımcı kişi ya da üyesinin bir ya da birden fazla organizasyon yükümüne aykırılık gösteren kusurlu ve zarar verici eylem ve davranışlarından dolayı bizzat ya da başkasından dolayı tazmin yükümlüsü tutulması* olarak tanımlamaktadır.⁴

Sonuç olarak, organizasyon sorumluluğunda yapılan değerlendirme, işletmelerin yürüttükleri faaliyete ilişkin organizasyondan herhangi zarar riski doğup doğmadığı ve işletmelerin bu zarar risklerini ortadan kaldırmak için gerekli organizasyonu kurup kurmadığına ilişkindir.⁵

B. Dayandığı Esas

TBK'nın adam çalıştıranın sorumluluğunun düzenlendiği 66. maddesinin üçüncü fıkrasında “Bir işletmede adam çalıştıran, işletmenin çalışma düzeninin zararın doğmasını önlemeye elverişli olduğunu ispat etmedikçe, o işletmenin faaliyetleri dolayısıyla sebep olunan zararı gidermekle yükümlüdür.” hükmüne yer verilerek, 818

² Kılınç, Ayşe Nur. Adam Çalıştıranın Organizasyon Sorumluluğu. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s.50; Demir, Mehmet. Tıbbi Organizasyon Kusuru Açısından Hastanelerin Hukuksal Sorumluluğu. Ankara: Turhan Kitabevi, 2010, s.248.

³ Demir, Mehmet. Hekim ve Hastane Yönünden Tıbbi Sorumluluk Hukuku. Ankara: Yetkin Yayınları, 2018, s.357.

⁴ Demir, Hekim ve Hastane Yönünden Tıbbi Sorumluluk Hukuku, s.359.

⁵ Ünlütepe, Mustafa. Organizasyon Sorumluluğu (TBK m.66/III). İstanbul: Legal Yayıncılık, 2016, s.125.

sayılı eski Borçlar Kanunu'nda⁶ bulunmayan bir düzenleme getirilmiştir. “Çalışma düzeni” kavramı ile ifade edilen “organizasyon” kavramı olup yeni TBK ile organizasyon sorumluluğu kanunda açıkça dayanağını bulmuştur. Ne var ki, bu düzenlemeden önce de öğreti ve içtihatlar da organizasyon yükümlülüğü adam çalıştırmanın ödevleri arasında kabul edilmekteydi.⁷

Organizasyon sorumluluğunun, TBK'nın yürürlüğe girmesinden önce Türk öğreti ve içtihatlarında adam çalıştırmanın sorumluluğu kapsamında ele alınması, yeni düzenlemeyle birlikte birtakım tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Öyle ki, TBK m.66/III ile hüküm altına alınan organizasyon sorumluluğunun yeni ve genel bir sorumluluk doğurmadığı, adam çalıştırmanın işletmenin tüm faaliyetlerinden değil, sadece çalışanın sebep olduğu zararlardan sorumlu tutulmaya ve özen yükümlülüklerini yerine getirmesi halinde bu sorumluluktan kurtulmaya devam edeceğini savunan görüşler⁸ bulunduğu gibi; bu hükümle birlikte bağımsız genel bir sorumluluk doğduğunu belirtenler⁹ de bulunmaktadır.¹⁰

Bize göre de burada, yeni ve bağımsız bir sorumluluk türünden bahsetmek gerekmektedir. Kanunun lafzında da ifade edildiği üzere, işletme sahibi yalnızca çalışanın yol açtığı zararlardan değil, işletmenin faaliyetleri dolayısıyla doğan tüm zararlardan sorumludur. İşletme sahibi, bu sorumluluktan yalnızca gerekli özeni göstererek zararın doğmasını önlemeye elverişli bir çalışma düzeni yarattığını ispat ederek kurtulabilecektir.

C. Hukuki Niteliği

1. Genel Olarak Sorumluluğun Hukuki Niteliği

Birçok hukuk düzeninde sorumluluğun genel kuralını kusur sorumluluğu oluşturmaktadır.¹¹ Nitekim bu doğrultuda, TBK uyarınca haksız fiil sorumluluğunun doğması esas olarak hukuka aykırı bir fiile ve failin kusurlu olması temeline

6 RG. 29.04.1926, 359, www.resmigazete.gov.tr (E.T.: 28/10/2021)

7 Tandoğan, Haluk. Kusura Dayanmayan Sözleşme Dışı Sorumluluk Hukuku. Ankara, 1981, s.69; Bulut, Öner. «Organizasyon Sorumluluğu Bağlamında Hastanenin Tıbbi Müdahaleden Kaynaklanan Kusursuz Sorumluluğu.» İstanbul Barosu Dergisi 94.1 (2020): 142-157, s.143.

8 Yeniocak, Umut. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Değişiklikler ve Yenilikler, Genel Hükümler. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2011, s.86.

9 Antalya, Gökhan. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler. Cilt Cilt I. İstanbul: Beta Yayınları, 2012, s.552.

10 Bulut, s. 145.

11 Eren, Fikret. Borçlar Hukuku Genel Hükümler. 21. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları, 2017, s.511.

dayandırılmıştır.¹² Fakat modern toplum düzeni ile teknik ve sosyal gelişmeler sebebiyle kusursuz sorumluluk kavramı gerekliliği ortaya çıkmış ve endüstriyel gelişmelerle birlikte günbegün daha belirgin bir uygulama alanı bulmuştur.¹³

Kusur sorumluluğunda, sorumluluğun doğması için kusurun varlığı şarttır. Sorumluluğun doğması için zarar, hukuka aykırılık ve uygun illiyet bağı ile birlikte zarar verenin kusurlu olması şartı aranmakta, zarar verenin kusurundan bahsedilemiyorsa buna zarar görenin katlanması gerektiği kabul edilmektedir.¹⁴

Buna karşın, kusursuz sorumlulukta, zarar ile sorumluluğu doğuran olay arasından nedensellik ilişkisinin bulunması yeterli olup, kusurlu bir davranışın varlığı gerekmemektedir. Burada sorumluluk, kusurdan ziyade, kanunda öngörülen özen yükümlülüğünün ihlali veya tehlikeli bir işletmeye sahip olma gibi durumlara bağlanmıştır. “Kusursuz sorumluluk” ya da “sebeplere sorumluluğu” olarak adlandırılan söz konusu sorumluluk türünün doğması için meydana gelen zarar ile anılan durumlar arasında uygun illiyet bağının bulunması yeterlidir.¹⁵ TBK uyarınca kusursuz sorumluluk; hakkaniyet sorumluluğu, özen sorumluluğu ve tehlike sorumluluğu olarak üçe ayrılmaktadır.

2. Organizasyon Sorumluluğunun Hukuki Niteliği

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere TBK, “kusursuz sorumluluk” kenar başlığı altında “hakkaniyet sorumluluğu”, “özen sorumluluğu” ve “tehlike sorumluluğu” şeklinde kusursuz sorumluluğa ilişkin hükümleri ayrı ayrı ele almıştır. eBK’da bu sınıflandırma bulunmadığı gibi, söz konusu sorumluluk hükümlerinin dayandıkları esaslara da yer verilmemiştir.¹⁶ TBK’da böyle bir sınıflandırma yapılması önemli bir sistematik eksiği

12 Oğuzman, M.Kemal ve M.Turgut Öz. Borçlar Hukuku Genel Hükümler. Gözden Geçirilmiş 14.Bası. Cilt 2. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018, s.139.

13 Eren, Borçlar Genel, s.511-514.

14 Eren, Borçlar Genel, s.512.

15 Eren, Borçlar Genel, s.513.

16 Ünlütepe, Organizasyon Sorumluluğu, s.133.

gidermiş olup¹⁷ söz konusu sınıflandırma doktrinde de kabul edilmektedir¹⁸¹⁹. Ayrıca doktrinde, özen (sebe) sorumluluğunun kendi içinde “olağan sebe sorumluluğu” ve “ağırlaştırılmış sebe sorumluluğu”²⁰ olarak ikiye ayrıldığı belirtilmektedir.²¹

Özen (sebe) sorumluluğundan, sorumluluğun doğması gözetim veya objektif özen yükümlülüğünün ihlal edilmesi koşuluna bağlıdır. Kusur ve tipik tehlike bu sorumluluğun unsuru değildir. Dolayısıyla sorumluluğun doğması için kusur değil özen yükümlülüğünün ihlali aranmaktadır. Özen sorumluluğunda, sorumluluk atfedilen kişiye kurtuluş kanıtı getirerek sorumluluktan kurtulma imkanını tanınıyorsa “olağan sebe sorumluluğu”ndan, böyle bir imkân tanınmıyorsa “ağırlaştırılmış sebe sorumluluğu”ndan bahsedilecektir.²²

Doktrinde adam çalıştırmanın sorumluluğu ve organizasyon sorumluluğunun hukuki nitelikleri bakımından farklı görüşler mevcuttur. Bir görüşe göre adam çalıştırmanın sorumluluğu ve organizasyon sorumluluğu, ispat yükü tersine çevrilmiş kusur sorumluluğuyken, diğer görüşe göre kusursuz sorumluluk hali olan olağan sebe sorumluluğudur.²³

İspat yükü tersine çevrilmiş kusur sorumluluğu görüşü uyarınca, adam çalıştırmanın sorumluluğu ve organizasyon sorumluluğu kusura dayanmakla birlikte, kusurun ispatı bakımından ispat yükünün tersine çevrildiği, diğer bir deyişle, adam çalıştırıcı/işletenin karineten kusurlu kabul edildiği ancak sorumluluktan kurtulmak için kusuru bulunmadığını ispat etme imkânı bulunduğu kabul edilmektedir. Bu görüş uyarınca, özen

17 Sağlam, İpek. «Adam Çalıştırmanın Sorumluluğu.» 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3 - 4 Haziran 2011). İstanbul: Legal, 2012. 161-169. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, s.1260; Burcuoğlu, Haluk. «Borçlar Kanunu Tasarısı'nın Haksız Eylem Sorumluluğu ve Kira ile İlgili Düzenlemesiyle Getirilen Yenilikler.» İsviçre Medeni Kanunu ve Borçlar Kanunu'nun Alınışının 80. Yılı Sempozyumu (28 Nisan 2006). Dü. Ali Çivi. İstanbul, 2007. 87-120, s.1260.

18 Antalya, s.412; Eren, Fikret. Borçlar Hukuku Genel Hükümler. 16. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları, 2017, s.498, 614.

19 Kusursuz sorumluluğun (sebe sorumluluğu), “olağan sebe sorumluluğu” ve “tehlike sorumluluğu (ağırlaştırılmış objektif sorumluluk)” şeklinde ikiye ayrıldığı yönündeki görüş hakkında **bkz.** Sağlam, s.261; Kaplan, İbrahim. Borçlar Hukuku Dersleri (Genel Hükümler). 6. Baskı. Ankara: İmaj, 2012, s.172; Tunçomağ, Kenan. Türk Borçlar Hukuku. Altıncı Bası. Cilt I Genel Hükümler. İstanbul, 1976, s.429-531.

20 Antalya, s. 412-535; Eren, Borçlar Genel (16.Baskı), s. 499-500.

21 Ünlütepe, Organizasyon Sorumluluğu, s.133-134.

22 Eren, Borçlar Genel (16.Baskı), s.499-500; Antalya, s.412,535.

23 Ünlütepe, Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi), s.144.

yükümlülüğü altında bulunan adam çalıştırmanın sorumluluğu, kusur sorumluluğuna yaklaşmakla birlikte; adam çalıştırmanın karineten kusurlu olduğu ve ispat yükünün ters çevrildiğinin kabulü, bu sorumluluğun kusursuz sorumluluk statüsüne taşınması için yeterli değildir.²⁴

Doktrinde hâkim görüş ise adam çalıştırmanın sorumluluğu ve organizasyon sorumluluğunun kusursuz sorumluluk hali olan olağan sebep sorumluluğu olduğu yönündedir. Buna göre, bu hallerde özen yükümlülüğünün ihlal edildiği zaten varsayılmakta ancak kurtuluş kanıtı getirebilme imkânı bulunduğu belirtilmektedir.²⁵ Nitekim, TBK m.66 da kusursuz sorumluluk kenar başlığı altına hüküm altına alınmıştır. Bu nedenle adam çalıştırmanın sorumluluğu ve organizasyon sorumluluğunun kusursuz sorumluluk halleri olduğunun kabulü gerekmektedir.

Belirtmek gerekir ki, organizasyon sorumluluğunda, işleten, işletmesinin faaliyetine uygun, akılcı bir organizasyon kurmak yükümlülüğü altındadır. İşletme faaliyeti nedeniyle bir zarar ortaya çıktığında, söz konusu sorumluluğun değerlendirilmesinde esas alınan ölçüt, işletenin bu zararın doğumunu önleyebilecek nitelikte bir organizasyon kurup kurmadığı ile alınması gerekli tedbirleri alıp almadığıdır. Dolayısıyla, bu sorumluluğun doğması, işletenin özen yükümlülüğünü gereği gibi yerine getirmeyerek hukuka aykırı bir fiil gerçekleştirmiş olmasına bağlıdır.²⁶ Bu sorumluluk bir kusur sorumluluğu hali olmadığı için işleten, özen yükümlülüğünün ihlalinde herhangi bir kusuru bulunmadığını ispat etse dahi sorumluluktan kurtulamayacaktır.²⁷

Örneklendirmek gerekirse, özel hastanede radyoterapi gören bir hasta, yüksek dozda radyasyona maruz kalarak bedensel bir zarara maruz kalır ve hastaneden davacı olursa ispat etmesi gereken husus, zararın, işletme faaliyeti sebebiyle meydana geldiğidir. Buna karşın, hastanenin teknik ekipmanında bir hata bulunup bulunmadığı veya hastane çalışanlarının herhangi kusurlu davranışının olup olmadığını zarar gören hastanın ispat

24 Sanlı, Kerem Cem. Haksız Fiil Hukukunun Ekonomik Analizi- Hukuk ve Ekonomi Öğretisi. İstanbul: Arıkan, 2007, s.479 vd; Sanlı, Kerem Cem.. «Kusursuz Sorumluluk Halleri.» Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu, Makaleler - Tebliğler. Dü. Murat İnceoğlu. İstanbul: XII Levha, 2012. 61-81, s.66; Baş, Ece. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Açısından Bina veya Yapı Eserlerinden Doğan Sorumluluk. İstanbul: XII Levha, 2011, s.40-42; Ünlütepe, Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi), s.145.

25 Antalya, s. 548; Oğuzman/ Öz, s.9; Ünlütepe, Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi), s.147-148.

26 Ünlütepe, Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi), s.150.

27 Hatemi, Hüseyin ve Emre Gökyayla. Borçlar Hukuku, Genel Bölüm. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011, s.179.

etmesi gerekli ve mecburi değildir. Zira bu hususlar belirsizdir ve böyle bir durumda zarar görenin bunları ispat etmesi beklenemez. İşleten, ancak hastanede her açıdan uygun bir faaliyet yürütüldüğü ve organizasyon yükümlülüğünün gereği gibi yerine getirildiğini ispat ederek, diğer bir deyişle kurtuluş kanıtı getirerek sorumluluktan kurtulabilecektir.²⁸

Sonuç olarak, organizasyon sorumluluğunun ispat yükü tersine çevrilmiş bir kusur sorumluluğu değil, işletenin organizasyon yükümlülüğünü gereği gibi yerine getirdiğini ispat ederek sorumluluktan kurtulabildiği, kurtuluş kanıtı imkânı sağlayan bir kusursuz sorumluluk, dolayısıyla olağan sebep sorumluluğu hali olduğunun kabulü gerekmektedir.²⁹

D. Koşulları

1. Genel Koşullar

Öncelikle belirtmek gerekir ki; organizasyon sorumluluğu, diğer olağan sebep sorumlulukları gibi haksız fiil sorumluluğunun özel bir türü olup, sözleşme dışı bir sorumluluktur. Bu sebeple, organizasyon sorumluluğunun doğabilmesi için haksız fiil sorumluluğunun kusur dışındaki tüm unsurlarının meydana gelmesi gerekmektedir. Bunlar: fiil, hukuka aykırılık, zarar ve fiil ile zarar arasındaki illiyet bağıdır. Yukarıda açıklamış olduğumuz üzere kusur, sorumluluğun koşulu olmayıp; işleten, herhangi bir kusuru bulunmasa dahi organizasyon yükümlülüğünün ihlalinden doğan zararlardan sorumlu olacaktır.³⁰

2. Özel Koşullar

a. Adam Çalıştıran Bir İşletmenin Varlığı

Organizasyon sorumluluğun doğması için ilk şart bir işletmenin varlığıdır. Öyle ki, adam çalıştıranın sorumluluğunda yalnızca adam çalıştıran bir kimsenin varlığı yeterliyken; organizasyon sorumluluğunun doğması için TBK m.66/III'te de açıkça ifade edildiği üzere bir işletmenin varlığı gerekmektedir. Buna karşın, işletmenin ne olduğu söz konusu madde kapsamında tanımlanmamıştır.³¹ Ancak belirtmek gerekir ki, işletme kavramıyla

28 Koch, Nr.24 (Ünlütepe, Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi), s.405'ten NAKLEN)

29 Ünlütepe, Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi), s.151.

30 Bulut, s. 146.

31 Bulut, s. 148.

kastedilen yalnızca 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun³² 11.maddesi kapsamındaki unsurları taşıyan ticari işletmeler değildir.³³ Ayrıca, işletmenin büyüklüğü de bir önem taşımamaktadır³⁴ fakat bu sorumluluğunun doğması için adam çalıştıran bir işletme olması gerekmektedir. Dolayısıyla tek başına çalışan bir kimsenin organizasyon sorumluluğundan bahsedilemeyecektir.³⁵ Organizasyon sorumluluğu bakımından işletme kavramını kısa bir şekilde “*başkalarının mal veya hizmet ihtiyacını karşılamak üzere gelir sağlama amacına yönelik sürekli nitelikteki faaliyetin bağımsız organizasyonu*” şeklinde tanımlamak mümkündür.³⁶

b. Zarara İşletme Faaliyetinin Sebep Olması

İkinci bir özel koşul olarak, TBK m.66/III hükmünde açıkça ifade edildiği üzere, organizasyon sorumluluğunun doğabilmesi için zarara *bir işletme faaliyetinin* sebep olması gerekmektedir. Bu nedenle, bütün faaliyetler nedeniyle ortaya çıkan zararlar değil, yalnızca işletme faaliyetleri nedeniyle ortaya çıkan zararlar organizasyon sorumluluğu kapsamındadır.³⁷ Belirtmek gerekir ki, adam çalıştıranın sorumluluğunda, zararın çalışanın görevini yerine getirdiği sırada meydana gelmiş olması gerekmektedir. Zarar ile görülen iş arasında bulunması gerekli bu bağlantıya fonksiyonel (işlevsel) bağlantı denmektedir.³⁸ Buna karşın, organizasyon sorumluluğunda işletmenin faaliyeti ile meydana gelen zarar arasında işlevsel bir bağlantı bulunması gerekmediğinden, organizasyon sorumluluğunun daha ağır bir sorumluluk yarattığını söylemek mümkündür.³⁹ Bu doğrultuda işletme faaliyetleri dolayısıyla sebep olunan zararın kapsamını belirlemek gerekmektedir.

Bu kapsamda, çalışan sıfatıyla faaliyette bulunan kimselerin görevlerini yerine getirirken bu görevlerle işlevsel bağlantı içinde bulunan davranışlarının sebep olduğu zararlar, işletmede çalışan diğer yardımcı kişilerin işletme faaliyetleriyle bağlantılı işlerinden doğan zararlar, tüzel kişiliğe sahip işletmelerde işletmedeki organizasyon eksikliğinden

32 RG. 13.01.2011, 27846, www.resmigazete.gov.tr (E.T.: 09/11/2021)

33 Kılıçoğlu, Ahmet. Borçlar Hukuku Genel Hükümler. 14. Bası. Ankara: Turhan Kitabevi, 2011, s.318; Bulut, s. 148.

34 Antalya, s.564.

35 Bulut, s. 148.

36 Ünlütepe, Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi), s.233.

37 Ünlütepe, Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi), s.240.

38 Eren, Fikret. Borçlar Hukuku Genel Hükümler. 10. Bası. İstanbul: Beta Yayınları, 2008, s. 582.

39 Bulut, s. 149.

kaynaklanan ve tüzel kişi organlarının işletme faaliyetleri sebebiyle meydana gelen zararlar ile işletme faaliyeti alanında bulunan herhangi bir kişinin davranışıyla ilişkilendirilemese dahi doğrudan organizasyondaki özensizlikten kaynaklanan zararların işletme faaliyeti sebebiyle ortaya çıktığı kabul edilmelidir. Tüm bu durumlarda ortak koşul, zararın organizasyondaki özensizlikten kaynaklanması olup; zarar, işleten tarafından zararın gerçekleşmesinden önceki bakış açısıyla objektif öngörülebilir nitelikteyse organizasyona atfedilebilir nitelikte bir sorumluluk doğacaktır.⁴⁰

c. Adam Çalıştırmanın İşletme Organizasyonuna İlişkin Kurtuluş Kanıtı Getirememiş Olması

TBK m. 66/III uyarınca, işletme yalnızca bir organizasyona sahip olduğu için değil, organizasyonunda (kanuni ifadeyle çalışma düzeninde) özensizlik bulunduğu için sorumlu tutulmaktadır. Öyle ki, kanun koyucu, meydana gelmeden önceki bakış açısıyla objektif olarak öngörülebilir nitelikte olan zararların⁴¹, işleten tarafından uygun bir organizasyon kurularak önlenebilecek nitelikte olduğunu kabul etmekte; bu doğrultuda işletene işletme faaliyeti dolayısıyla sebep olunan zararı önlemeye elverişli bir çalışma düzeni kurmuş olduğunu ispat etmesi şartıyla sorumluluktan kurtulma imkânı tanımaktadır. Dolayısıyla, işleten, ancak bu kurtuluş kanıtını getirememesi halinde üçüncü kişinin zararından sorumlu olacaktır.

III. ÖZEL HASTANELERİN ORGANİZASYON SORUMLULUĞU

A. Özel Hastane ve Özel Hastane İşleticisi Kavramı

Özel hastaneler, kamu yönetimine tabi olmayan, onun dışında kalan hastanelerdir.⁴² Özel hastane kavramı, 2219 sayılı Hususi Hastaneler Kanunu'nun⁴³ 1.maddesinde, “Devletin resmi hastanelerinden ve hususi idarelerle belediye hastanelerinden başka yatırılarak hasta tedavi etmek veya yeni hastalık geçirmişlerin zayıfları yeniden eski kuvvetlerini buluncaya kadar sıhhi şartlar içinde beslenmek ve doğum yardımlarında bulunmak için

40 Kılınç, Ayşe Nur. «Adam Çalıştırmanın Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi).» Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017, s. 246.

41 Kılınç, Adam Çalıştırmanın Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi), s. 249.

42 Savaş, Halide. «Özel Hastanelerin ve Doktorların Tıbbi Faaliyetlerinden Doğan Hukuki Sorumluluklarının İrdelenmesi (Yargıtay 13.Hukuk Dairesi'nin 8.7.2005 Tarihli Kararı Çerçevesinde).» İstanbul Barosu Dergisi Cilt 81.Sayı 3 (2007): 1001-1025, s.1016.

43 RG. 05.06.1933, 2419, www.resmigazete.gov.tr (E.T.: 10/11/2021)

açılan ve açılacak olan sağlık yurtları "hususî hastaneler" den sayılır." şeklinde açıklanmıştır. Bu doğrultuda, özel hastaneler, devletin denetimi altında ve özel hukuk kuralları çevresinde kurulan, ücret karşılığında sağlık hizmeti sunan işletmelerdir.⁴⁴ Ayan, özel hastaneleri, *"kamu hizmetinin dışında yer alıp, yatırılarak hata tedavi etme, rehabilitasyon ve doğum yardımlarında bulunma amacına yönelik sağlık yurtları"* şeklinde tanımlamaktadır.⁴⁵

Organizasyon kusurundan dolayı sorumlu kişi, özel hastane işleticisi olup; işletenin, hekim hatta gerçek kişi olması gibi bir zorunluluk bulunmamaktadır. Özel hastane, özel hukuk kuralları kapsamında gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişisi tarafından işletilebilecektir.⁴⁶ Ayrıca belirtmek gerekir ki, özel hastane işleticisinin belirli bir şirket olacağı yönünde kanuni bir düzenleme veya mecburiyet de yoktur. Özel hastaneyi işleten (genellikle sahibi)⁴⁷, TTK kapsamında öngörülen bir şirket olabileceği gibi⁴⁸ adi ortaklık ilişkisi çevresinde bir araya gelmiş birden fazla gerçek ve tüzel kişi olabilecektir.⁴⁹

B. Tıbbi Müdahale Kavramı

Tıbbi müdahale, tıp mesleğini icraya yetkili bir hekim tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak tedavi amacına yönelik her tür faaliyeti ifade etmektedir.⁵⁰ İnsan üzerinde, tıp biliminin uygulanması amacıyla yapılan her türlü müdahale tıbbi müdahale olup; teşhis, tedavi, önleme amaçlı müdahaleler, adli muayeneler, ilaç yazılması, tahlil, estetik cerrahi, psikiyatrik müdahale tıbbi müdahaleye örnek olarak gösterilebilir.⁵¹

Tıbbi müdahalede, insan bedenine yönelik bir eylem bulunmaktadır. Beden bütünlüğünün korunması bir kişilik hakkı olup, tıbbi müdahale sebebiyle beden bütünlüğüne yönelik bir ihlal gerçekleşmesi halinde, kişilik haklarının ihlali bağlamında bir hukuka aykırılık doğacaktır. Bu kapsamda, ortaya çıkan zararı giderme yükümlülüğü altında olan

44 Gözpınar Karan, Gülşah. «Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu.» Terazi Hukuk Dergisi Cilt 11.Sayı 119 (2016): 138-155, s.139.

45 Ayan, Mehmet. Tıbbi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk. Ankara, 1991.

46 Özel, Çağlar ve Doğan N. Leblebici. «Organizasyon Kusurundan Doğan Zarar Açısından Özel Hastane ve Hekimlerin Sorumluluklarına Kısa Bir Bakış.» Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi Cilt 10.Sayı 2 (2007): 177-200, s.183.

47 Aşçıoğlu, Çetin. Tıbbi Yardım ve El Atmalardan Doğan Sorumluluklar. Ankara, 1993, s.117.

48 Atabek, Reşat. «Hastanelerin Sorumluluğu.» İBD Cilt 60.Sayı 10 (1986): 619-650, s.646.

49 Özdemir, Hayrunnisa. Özel Hukukta Teşhis ve Tedavi Sözleşmesi. Yetkin Yayıncılık, 2004, s.61.

50 Ayan, s.5.

51 Hakeri, Hakan. Tıp Hukuku. 7. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013, s.35.

sorumluların belirlenmesi gerekmektedir. Özel hukukta, sorumluluk ile kastedilen, doğan zararın tazminidir.⁵² Belirtmek gerekir ki, tıbbi müdahaleden doğan sorumluluk sözleşmeye de haksız fiile de dayansa, hastanın sağlığına ve beden bütünlüğüne bir müdahale olduğu için sözleşmeye aykırılık aynı zamanda hukuka aykırılık sonucunu da doğuracaktır.⁵³

Tıbbi müdahale nedeniyle ortaya çıkan sorumluluk; hastanın tedavisi alanında (öncesinde, süresinde ve sonraki süreçte), hastanın aydınlatılması ve ön muayeneye ilişkin özen yükümlülükleri hususunda ve bunların hepsini kapsar nitelikte hastanenin klinik organizasyonu bağlamında ortaya çıkabilmektedir. Personelin niteliği, yeterli personel bulundurulması, aletlerin denetimi, hekim ve yardımcı personelin iş birliği gibi konular hastanenin organizasyon yükümlülüğüne örnektir. Bu üç alandaki kusurlar öğretilde, uygulama kusuru (tedavi kusuru), aydınlatma kusuru ve organizasyon kusuru olarak adlandırılmaktadır.⁵⁴

C. Özel Hastanelerin Sorumluluğunun Kaynakları

Özel hastanelerin hukuki sorumluluğunun kaynakları, hasta ile hastane arasındaki hukuki ilişkinin niteliğine göre değişmektedir. Genel olarak özel hastanelerin sorumluluğu sözleşmeden, vekaletsiz iş görmeden ve haksız fiilden kaynaklanmaktadır.⁵⁵

1. Sözleşmeden Kaynaklanan Sorumluluk

Hasta ile hastane arasında yapılan teşhis ve tedavi sözleşmesi hastaneye kabul sözleşmesi olup⁵⁶; bu sözleşme ile hastaneler hastaya karşı tedavi, barınma, yeme içme ve bakım gibi çeşitli borçlar altına girmektedir. Hastaneye kabul sözleşmesi, “tam hastaneye kabul sözleşmesi” ve “bölünmüş hastaneye kabul sözleşmesi” şeklinde iki farklı biçimde uygulama alanı bulmaktadır.⁵⁷

Tam hastaneye kabul sözleşmesinde, hastane işleticisi hem tedavi hem de barındırma, yedirme içirme ve bakım gibi çeşitli yükümlülükleri üstlenirken; bölünmüş hastaneye kabul sözleşmesinde, hasta, hastane işleticisi ile ayrı, hekim ile ayrı bir sözleşme

52 Tandoğan, Haluk. Türk Mes'uliyet Hukuku. Ankara, 1961; Özel/Leblebici, s.184.

53 Şenocak, Zariife. Özel Hukukta Hekimin Sorumluluğu. Ankara, 1998; Özel/Leblebici, s.184.

54 Hakeri, Hakan. Tıp Hukuku. Ankara, 2007; Özel/Leblebici, s. 183-184.

55 Eker, s.233.

56 Hatırnaz Erol, s.55.

57 Hatırnaz Erol, s.47.

yapmaktadır. Hastanın hastane işleticisi ile yaptığı sözleşmede hastane hastaya karşı barındırma, yedirip içirme ve diğer bakım hizmetlerini borçlanmaktayken; hekim ile hasta arasındaki sözleşme uyarınca, hekim hastaya karşı tedaviyi tek başına üstlenmekte, bu kapsamda hastanenin bir sorumluluğu doğmamaktadır. Belirtmek gerekir ki, tam hastaneye kabul sözleşmesinde, hastane tıbbi tedavi borcunu da üstlendiği için hekimin hata yapması halinde TBK madde 116 (yardımcı kişilerin fiillerinden sorumluluk) uyarınca sorumluluğu doğacaktır. Bölünmüş hastaneye kabul sözleşmesinde ise hastanenin hekimin kusuru sebebiyle sorumluluğu doğmayacaktır. Fakat her iki halde de hastane organizasyon yükümlerinin ihlali sebebiyle doğan zararlardan sorumludur.⁵⁸

2. Vekaletsiz İş Görmeden Kaynaklanan Sorumluluk

Acil hallerde veya ameliyatın genişletilmesi gerekliliğinde hastanın onayı alınmaksızın hekimin hastaya tıbbi müdahalesi gündeme gelebilmektedir. Bu durumlarda, hasta ile hekim veya hastane arasında sözleşmesel bir ilişki bulunmadığından vekaletsiz iş görmeden bahsedilecektir.⁵⁹

Vekaletsiz iş gören işletenin, kural olarak, olayın özelliklerine göre aynı durum ve şartlarda bulunan ortalama düzeydeki bir hastaneden beklenen standardı sağlama zorunluluğunda olduğu kabul edilmektedir.⁶⁰ Hastane, objektif özen yükümlülüğüne aykırılık nedeniyle bir zarar doğması durumunda, bu zarardan TBK madde 527 uyarınca sorumlu olacaktır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, vekaletsiz iş görmede yapılan işlemin hukuka uygun olması için zorunluluk hali bulunması gerekli olup buna ilişkin ispat yükü hastaneninindir.⁶¹

3. Haksız Fiilden Kaynaklanan Sorumluluk

Hukuk düzenince konulan emredici kurallarla korunan mutlak hakların kural olarak kusurlu bir şekilde ihlal edilmesi ve bunun sonucunda bir zararın meydana gelmesi durumunda haksız fiil sorumluluğu gündeme gelecektir.⁶² Haksız fiil sorumluluğuna gidebilmek için genel olarak; hukuka aykırı bir fiil, kusur, zarar ve illiyet bağı aranmakta

⁵⁸ Özel/Leblebici, s.187.

⁵⁹ Özdemir, Hayrunnisa. «Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu.» İstanbul Barosu Sağlık Hukuku Merkezi "Sağlık Hukuku Makaleleri" (2012): 295-311, s.309; Eker, s.241.

⁶⁰ İpekyüz, Filiz. Türk Hukukunda Hekimlik Sözleşmesi. İstanbul: Vedat Kitabevi, 2006, s.103.

⁶¹ Erçeltik, Erman. «Özel Sağlık Kurum ve Kuruluşlarının Tıbbi Müdahaleden Doğan Hukuki Sorumluluğu (Yüksek Lisans Tezi).» Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, s.154.

⁶² Özel/Leblebici, s.188.

olup; sözleşmesel sorumluluktan farklı olarak sözleşmenin ihlali koşulunun yerini burada hukuka aykırı fiil almaktadır. Bunun dışında koşulların gerçekleşmesi bakımından sözleşmesel sorumluluk koşulları ile arasında bir fark bulunmamaktadır. Belirtmek gerekir ki, sorumluluk hukukunda kural kusurlu sorumluluk olmakla birlikte, kusurun aranmadığı sorumluluk halleri de bulunmaktadır.⁶³ Yukarıda açıklamış olduğumuz üzere, organizasyon sorumluluğu bu kapsamdadır.

Tıbbi müdahalenin konusu doğrudan mutlak nitelikli kişisel haklarının parçası durumundaki yaşam ve sağlıktır. Bu nedenle, çoğu zaman sözleşmeye aykırılıkla birlikte haksız fiil de doğacaktır. Bu kapsamda, organizasyon kusuru özellikle adam çalıştırmanın sorumluluğu çerçevesinde çalışanı seçme ve talimat yükümlerinin yanında yer alan denetleme yükümünün ihlali kapsamında ortaya çıkmaktadır. Organizasyon kusuru, denetleme yükümünün yerine getirilmemesi şeklinde değerlendirilebileceği gibi, bağımsız bir yan yüküm olarak meydana gelmesi de mümkündür.⁶⁴

D. Özel Hastanenin Organizasyon Sorumluluğu

Hastanelerde gerçekleştirilen tıbbi müdahalelerden birinci derecede hastane yönetimi sorumludur.⁶⁵ Hastane işleticisinin asıl borcu hastanın tedavisi olup; bunun yanında, hastane bakımını sağlama, hastayı aydınlatma, sadakat ve özen gösterme, kayıt tutma, sır saklama vb. gibi yükümlülükleri de bulunmaktadır. Özel hastaneler, hastalarına yalnızca tedavi hizmeti sunmayıp, tedavi süresince hastaya bakım hususunda tam bir servis sağlamakla da yükümlüdürler. Bu sebeple, özel hastane işleticisi, özen borcu çerçevesinde tıp dışındaki yükümlülüklerini de layığıyla yerine getirebilmek için kendini geliştirmek mecburiyetindedir.⁶⁶

Hastaneler asli edimi olan tedavi borcunu yerine getirirken sundukları hizmetin belli bir standardı karşılaması gerekmektedir. Bu yükümlülük, TBK m.66/III kapsamında hüküm altına alınan hastanenin donanım ve organizasyon yükümlülüğüdür.⁶⁷ Organizasyon yükümlülükleri, hastanın korunmasına yönelik olarak belirlenmiş olup, bunların ihlali

⁶³ Şenocak, s.111.

⁶⁴ Özel/Leblebici, s.188.

⁶⁵ Ayan, s. 129.

⁶⁶ Hakeri, Tıp Hukuku (7. Baskı), s.593.

⁶⁷ Gözpınar Karan, s.92; Özel/Leblebici, s.183; Eker, Ece Ayça. «Özel Hastanelerin Sorumluluğu.» İstanbul Barosu Dergisi Cilt 95.Sayı 2 (2021): 232-250, s.240.

uygulama hatası olarak kabul edilebilecektir. Öyle ki, iyi ki bir tedavi için iyi bir organizasyon da şarttır.⁶⁸

Teknolojideki gelişmelerle birlikte, tıbbi cihazların tehlike teşkil eden nitelikleri artmış; bu sebeple, hastanelerin cihazları ve bunlara yönelik bakım ve denetimleri yapmaları hususunda sorumlu tutulmaları daha belirgin ve önem arz eden bir hale gelmiştir.⁶⁹

Ayrıca belirtmek gerekir ki, hastanenin sağlamakla yükümlü olduğu standart, tıbbi hizmetleri, başka şirket veya kurumlardan sağladığı durumlarda da geçerlidir. Özel hastane işleticisi, bu hizmetlerden de sorumludur. Dolayısıyla, hizmeti sağlayan kurum veya görevlilerin sorumlu olduğunu iddia ederek organizasyon sorumluluğundan kurtulamayacaktır.⁷⁰ Bu doğrultuda Yargıtay vermiş olduğu bir kararında şu ifadelerle yer vermiştir: “... *davacının tedavisinin ameliyat sırasında kullanılan aletin kimyasal yapısından kaynaklandığı belirtildiğine göre mahkemece dosyanın, hastane, malzeme ve ihale konularında bilirkişi heyeti oluşturularak kullanılan malzemenin ameliyatlarda kullanılması açısından Türk ve uluslararası standartlara uygun olup olmadığı ihale sırasında hastanenin bu hususta gerekli özeni gösterip göstermediği ve davalıların hukuki konum ve sorumlulukları, dosyada mevcut delillerle birlikte bir bütün olarak değerlendirilip, yapılması gerekenle, yapılan işlemlerin ne olduğunu değerlendirerek olayda davalılara kusur izafe edilip edilmeyeceğini nedenleri ile açıklayan, taraf, mahkeme ve Yargıtay denetimine elverişli rapor aldırarak ve böylece hasıl olacak sonuca uygun karar vermektir.*”⁷¹

Özel hastanelerin organizasyon yükümlülüğü çok çeşitli biçimlerde kendini gösterebilmektedir. Özellikle içtihatlarla şekillenen bu yükümlülükler örnek olarak; tıbbi müdahalelerde kullanılacak araçların bakım ve sterilizasyonu, ameliyathanelerin ameliyata hazır tutulması, akli dengesi yerinde olmayan akıl hastalarına yönelik gerekli gözetimin yapılması, intihara meyilli hastalar açısından gerekli tedbirlerin alınması, tıbbi ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda hastaneye yeni malzeme ve aletlerin alınması,⁷² personele yönelik eğitim ve denetimlerin yapılması, hem sağlık personelinin hem de diğer

68 Hakeri, Tıp Hukuku (7.Baskı), s.594.

69 Özel/Leblebici, s.183.

70 Hatırnaz Erol, Gültezer. Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu Ve Hasta Hakları. Ankara: Seçkin Yayınları, 2013, s.246.

71 Yargıtay 13. HD., E. 2013/23184 K. 2014/27048 T. 15.9.2014, www.lexpera.com.tr (E.T.: 13/11/2021)

72 Hatırnaz Erol, s.246.

personelinin iyi seçilmesi, tüm personelin yeni, güncel ve teknolojik gelişmelerden haberdar hale getirilmesi ve bu amaçla gerekli olduğu ölçüde hizmet içi kurslar ile kongreler düzenlenmesi verilebilir.⁷³

E. Yargıtay Kararları Işığında Özel Hastanenin Organizasyon Sorumluluğunun Doğduğu Hallere Örnekler

1. İntihara meyilli hastanın, intiharının engellenmesi için gerekli tedbirin alınmaması hastanenin organizasyon kusuru olup sorumluluğunu doğurmaktadır.

“Somut olay bakımından, yakın gözlem altında bulundurulması gereken hastanın, intiharının engellemesi için sürekli bir şekilde hastaya refakat edecek bir uzman hastane personelinin görevlendirilmediği, böylece davalı hastanenin, tıbbi hizmet kapsamında değerlendirilen bakım hizmetini(borcunu-edimini) gereği gibi yerine getirmediği anlaşılmaktadır. Bu şekildeki borca aykırılık, davalı hastanenin bakım hizmeti kapsamında değerlendirilen “organizasyon kusuru” olarak karşımıza çıkmaktadır. Davalı hastane işleteninin organizasyon kusuru olarak karşımıza çıkan borca aykırı davranışı ile hastanın intiharı sonucu meydana gelen ölüm olayı arasında uygun illiyet bağının varlığının kabulü zorunludur.”

Yukarıya aynen alınan yasal mevzuat hükümlerinde belirtildiği gibi, kendisine zarar verecek hastanın, durumuna uygun odalar tahsis edilmekle birlikte, odaların hastanın zarar görmesini engelleyecek nitelikte olması da şart koşulmuştur. Bu bağlamda, odalarda özellikle elektrik anahtarı ve prizinin bulunması da yasaklanmıştır. Davalı hastane işleteni, olay yerinde bulundurmaması gereken televizyon anten kablusunun hasta tarafından ele geçirilmesine engel olmayarak, kendisini bağlayan emredici hukuk kurallarına da aykırı davranmıştır. Ayrıca Hasta Hakları Yönetmeliğinin 37.maddesinde öngörülen hastanın can güvenliğini sağlama görevini de bu konuda gerekli tedbirleri almayarak yerine getirmediği anlaşılmaktadır. Böylece, hastanın intiharını engelleyecek yeterlikte ve nitelikte tedbirleri almayarak davacıların murisinin intiharını gerçekleştirmesine engel olamadığı gibi, bu konudaki emredici hukuk kurallarına da aykırı davranan davalı hastane işleteninin, davacılara karşı

73 Hakeri, Tıp Hukuku (7.Baskı), s. 596-597.

*tazminatla sorumlu olduğu her türlü duraksamadan uzaktır. (YHGK., E. 2009/393 K. 2009/452 T. 21.10.2009)*⁷⁴

2. Sağlık personelinin seçme ve denetleme özel hastanenin organizasyon sorumluluğu kapsamında olup, işin uzman olmayan bir hekime verilmesi halinde hastanenin organizasyon kusuru meydana gelerek sorumluluğu doğmaktadır.

aa. "Somut olayda, hükme esas alınan Adli Tıp Genel Kurulunun 29.1.2004 tarihli raporunda, davalı doğum ve kadın hastalıkları uzmanı Dr. A. 'nın, davacının annesi olan S.'nin doğum sonrası takibinde özensiz ve dikkatsiz davrandığı, kontrolleri sırasında başlamış olan enfeksiyona yönelik bir tedaviye başlamadığı, bu nedenle olayda 2/8 oranında kusurlu bulunduğu açıklanmıştır. Raporda her ne kadar davalı hastanenin kusuru bulunmadığı belirtilmiş ise de **davalı hastane, çalıştırdığı personelin seçiminde gerekli özeni göstermediğinden doktor ile aynı oranda kusurlu olduğu kabul edilmelidir.** Dosya içindeki raporlarda davacının bir kusurundan bahsedilmemektedir." (Yargıtay 13. HD. E. 2005/3645 K. 2005/11796 T. 08.07.2005)⁷⁵

bb. "Olayın meydana gelmesinde ameliyat sırasında zarar gören arteri zamanında fark edip onaramayan ameliyat ekip sorumlusu Dr. B. Y. in 4/8 oranında kusurlu bulunmuş, kalan 4/8 kusur oranı ise kötü tesadüf olarak nitelendirilmiştir. Bu sorumlulukta B. Y. ile birlikte diğer davalı şirkete ait hastahenenin de adam kullanan ve işleten sıfatıyla müştereken ve müteselsilen sorumluluğunun bulunduğu açıktır. **Zira, özel hastahane işleteni, öncelikle tacir sıfatıyla basiretli bir tacir gibi davranması gereği yanında, yaptığı hizmetin yaşama hakkını yakından ilgilendiren kamusal nitelik taşıyan sağlık hizmeti olması nedeniyle de hastanın ve özel durumlarda yakınlarının zarar görmemesi için gerekli olan sadakat ve özeni göstermek durumundadır. Bu özen, başta doktor ve diğer yardımcı personeli seçme ve denetleme açısından yüksek oranda gösterilmeli, diğer şartların hazırlanmasında da aynı ilke unutulmamalıdır.**" (YHGK., E. 2004/13-291 K. 2004/370 T. 23.6.2004)⁷⁶

⁷⁴ www.lexpera.com.tr (E.T.: 28/11/2021).

⁷⁵ Doğan, Murat. «Özel Hastanelerin Tazminat Sorumluluğu.» Uluslararası Sağlık Hukuku Sempozyumu. 2014. 21-63, s.49.

⁷⁶ www.kazanci.com.tr (E.T.: 28/11/2021).

3. Ameliyat sırasında arızalanan cihaz ile zarar arasında illiyet bağı olması halinde, hastanenin organizasyon yükümlülüğüne aykırılıktan sorumluluğu doğacaktır.

Tedavi sırasında yapılan hatalar sonucu uğranılan maddi ve manevi zararlara ilişkin bir olayda Yargıtay, “...oksijen saturasyon probunun ameliyat sırasında arızalanmasının veya arızalı olması ile ölüm olayı arasında illiyet bağı bulunup bulunmadığına ilişkin değerlendirme yapılmaması, ölen kişinin ikinci ameliyata hazır olup olmadığına ilişkin değerlendirme yapıp yapılmaması ile onam forumu’nun alınıp alınmadığı hususlarında değerlendirme yapılmaksızın, yetersiz rapora göre karar verilemeyeceği..”(Yargıtay 13. HD. E. 2015/12091 K. 2016/9241 T. 31.03.2016) gerekçeleriyle yerel mahkeme kararını bozmuş olup, burada önemli olan husus ameliyat sırasında arızalanan cihaz ile ölüm olayı arasında illiyet bağı bulunması halinde hastanenin organizasyon sorumluluğunun doğacak olmasıdır.⁷⁷

⁷⁷ Erdem, Ümit. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi (2014-2016) Kararlarında Özel Hastane ve Hekimin Tazminat Sorumluluğu. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2016, s.5; Eker,s.241.

V. SONUÇ

Yaşama ve vücut bütünlüğünün korunması hakları en temel insan haklarından olup bunların korunması ve bunlara karşı her türlü ihlalin önlenmesi bir gerekliliktir. Tıbbi müdahalelerde doğrudan hastanın vücut bütünlüğüne yönelik bir eylem gerçekleştirilmektedir. Çoğu zaman bu eylemi gerçekleştiren bir hekim olmakla birlikte, ortaya bir ihlal veya zarar çıkması halinde sorumluluğun kimin üzerine kalacağı meselesi oldukça önemlidir.

Özel hastanelerin, mağdur olan hastaya karşı sözleşmeden, vekaletsiz iş görmeden ve haksız fiilden kaynaklanan sorumluluğundan bahsedilebilmektedir. Özel hastanelerin artan ticari niteliği ve teknolojiye yaşanan gelişmelerle özellikle organizasyon kusuru bağlamındaki sorumluluğunun ele alınması önemli bir hale gelmiştir. eBK’da hukuki dayanağı olmayan ancak doktrin ve içtihatlarla şekillendirilen organizasyon sorumluluğu, TBK’da adam çalıştırmanın sorumluluğu kapsamında hüküm altına alınmıştır. Fakat belirtmek gerekir ki, özel hastanelerin organizasyon sorumluluğunun yalnızca çalışanının sebep olduğu zararlara ilişkin değil, genel ve bağımsız bir sorumluluk niteliğinde olduğunun kabulü gerekmektedir.

Özel hastanenin organizasyon yükümlülükleri tek tek somutlaştırılmış olmayıp, öğreti ve yargı kararlarıyla şekillendirilmektedir. Hastane, kurmuş olduğu organizasyon ve örgütsel yapının zararın doğmasını önler nitelikte olduğunu ispat ederek sorumluluktan kurtulabilecektir.

Hastanenin organizasyon yükümlülükleri, tıbbi tedavi süreci organizasyonuna ve hastane bakım süreci organizasyonuna ilişkin olabilmektedir. Bu bağlamda, örneğin tıbbi iş bölümünün ve personelin donanımının sağlanması, hizmet kalitesinin belli bir standartta sunulması, hastaların gereği gibi aydınlatılması ile hastanın ve hastanenin güvenliğinin sağlanması ve hastanenin hijyen koşullarına uyması gibi organizasyon yükümlülüklerinden bahsetmek mümkündür.⁷⁸

⁷⁸ Demir, Hekim ve Hastane Yönünden Tıbbi Sorumluluk Hukuku, s.360-383.

KAYNAKÇA

- Antalya, Gökhan. *6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Cilt I. İstanbul: Beta Yayınları, 2012.
- Aşçıoğlu, Çetin. *Tıbbi Yardım ve El Atmalardan Doğan Sorumluluklar*. Ankara, 1993.
- Atabek, Reşat. «Hastanelerin Sorumluluğu.» *İBD* Cilt 60.Sayı 10 (1986): 619-650.
- Ayan, Mehmet. *Tıbbi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk*. Ankara, 1991.
- Baş, Ece. *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Açısından Bina veya Yapı Eserlerinden Doğan Sorumluluk*. İstanbul: XII Levha, 2011.
- Bulut, Öner. «Organizasyon Sorumluluğu Bağlamında Hastanenin Tıbbi Müdahaleden Kaynaklanan Kusursuz Sorumluluğu.» *İstanbul Barosu Dergisi* 94.1 (2020): 142-157.
- Burcuoğlu, Haluk. «Borçlar Kanunu Tasarısı'nın Haksız Eylem Sorumluluğu ve Kira ile İlgili Düzenlemesiyle Getirilen Yenilikler.» *İsviçre Medeni Kanunu ve Borçlar Kanunu'nun Alınışının 80. Yılı Sempozyumu (28 Nisan 2006)*. Dü. Ali Çivi. İstanbul, 2007. 87-120.
- Demir, Mehmet. *Hekim ve Hastane Yönünden Tıbbi Sorumluluk Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2018. (Hekim ve Hastane Yönünden Tıbbi Sorumluluk Hukuku)
- . *Tıbbi Organizasyon Kusuru Açısından Hastanelerin Hukuksal Sorumluluğu*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2010. (Tıbbi Organizasyon Kusuru Açısından Hastanelerin Hukuksal Sorumluluğu)
- Doğan, Murat. «Özel Hastanelerin Tazminat Sorumluluğu.» *Uluslararası Sağlık Hukuku Sempozyumu*. 2014. 21-63.
- Eker, Ece Ayça. «Özel Hastanelerin Sorumluluğu.» *İstanbul Barosu Dergisi* Cilt 95.Sayı 2 (2021): 232-250.
- Erçeltik, Erman. «Özel Sağlık Kurum ve Kuruluşlarının Tıbbi Müdahaleden Doğan Hukuki Sorumluluğu (Yüksek Lisans Tezi).» *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2011.

Erdem, Ümit. *Yargıtay 13. Hukuk Dairesi (2014-2016) Kararlarında Özel Hastane ve Hekimin Tazminat Sorumluluğu*. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2016.

Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 21. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları, 2017. (Borçlar Genel)

—. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 16.Baskı. Ankara: Yetkin, 2014. (Borçlar Genel (16.Baskı))

—. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 10. Bası. İstanbul: Beta Yayınları, 2008. (Borçlar Genel (10.Bası9

Gözpınar Karan, Gülşah. «Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu.» *Terazi Hukuk Dergisi* Cilt 11.Sayı 119 (2016): 138-155.

Hakeri, Hakan. *Tıp Hukuku*. 7. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013. (Tıp Hukuku (7.Baskı)

—. *Tıp Hukuku*. Ankara, 2007. (Tıp Hukuku)

Hatemi, Hüseyin ve Emre Gökyayla. *Borçlar Hukuku, Genel Bölüm*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011.

Hatırnaz Erol, Gültezer. *Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu Ve Hasta Hakları*. Ankara: Seçkin Yayınları, 2013.

İpekyüz, Filiz. *Türk Hukukunda Hekimlik Sözleşmesi*. İstanbul: Vedat Kitabevi, 2006.

Kaplan, İbrahim. *Borçlar Hukuku Dersleri (Genel Hükümler)*. 6. Baskı. Ankara: İmaj, 2012.

Kılıçoğlu, Ahmet. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 14. Bası. Ankara: Turhan Kitabevi, 2011.

Kılınç, Ayşe Nur. *Adam Çalıştırmanın Organizasyon Sorumluluğu*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018. (Adam Çalıştırmanın Organizasyon Sorumluluğu)

—. «Adam Çalıştırmanın Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi).» Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017. (Adam Çalıştırmanın Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi)

Koch, Bernhard. "Enterprise Liability", European Group on Tort Law, Principles of European Tort Law, Text and Commentary. Wien/New York: Springer, 2005, s. 93 - 100.

Oğuzman, M.Kemal ve M.Turgut Öz. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Gözden Geçirilmiş 14.Bası. Cilt 2. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018.

Özdemir, Hayrunnisa. «Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu.» *İstanbul Barosu Sağlık Hukuku Merkezi "Sağlık Hukuku Makaleleri"* (2012): 295-311. (Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu)

—. *Özel Hukukta Teşhis ve Tedavi Sözleşmesi*. Yetkin Yayıncılık, 2004. (Özel Hukukta Teşhis ve Tedavi Sözleşmesi)

Özel, Çağlar ve Doğan N. Leblebici. «Organizasyon Kusurundan Doğan Zarar Açısından Özel Hastane ve Hekimlerin Sorumluluklarına Kısa Bir Bakış.» *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi* Cilt 10.Sayı 2 (2007): 177-200.

Sağlam, İpek. «Adam Çalıştırmanın Sorumluluğu.» *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3 - 4 Haziran 2011)*. İstanbul: Legal, 2012. 161-169. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan.

Sanlı, Kerem Cem. *Haksız Fiil Hukukunun Ekonomik Analizi- Hukuk ve Ekonomi Öğretisi*. İstanbul: Arıkan, 2007. (Haksız Fiil Hukukunun Ekonomik Analizi- Hukuk ve Ekonomi Öğretisi)

—. «Kusursuz Sorumluluk Halleri.» *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu, Makaleler - Tebliğler*. Dü. Murat İnceoğlu. İstanbul: XII Levha, 2012. 61-81. (Kusursuz Sorumluluk Halleri)

Savaş, Halide. «Özel Hastanelerin ve Doktorların Tıbbi Faaliyetlerinden Doğan Hukuki Sorumluluklarının İrdelenmesi (Yargıtay 13.Hukuk Dairesi'nin 8.7.2005 Tarihli Kararı Çerçevesinde).» *İstanbul Barosu Dergisi* Cilt 81.Sayı 3 (2007): 1001-1025.

Şenocak, Zarife. *Özel Hukukta Hekimin Sorumluluğu*. Ankara, 1998.

Tandoğan, Haluk. *Kusura Dayanmayan Sözleşme Dışı Sorumluluk Hukuku*. Ankara, 1981. (Kusura Dayanmayan Sözleşme Dışı Sorumluluk Hukuku)

—. *Türk Mes'uliyet Hukuku*. Ankara, 1961. (Türk Mes'uliyet Hukuku)

Tunçomağ, Kenan. *Türk Borçlar Hukuku*. Altıncı Bası. Cilt I Genel Hükümler. İstanbul, 1976.

Ünlütepe, Mustafa. *Organizasyon Sorumluluğu (TBK m.66/III)*. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2016. (Organizasyon Sorumluluğu)

—. «Organizasyon Sorumluluğu (TBK m.66/III) (Doktora Tezi).» İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015. (Organizasyon Sorumluluğu (Doktora Tezi))

Yeniocak, Umut. *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Değişiklikler ve Yenilikler, Genel Hükümler*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2011.

İNTERNET SİTELERİ

<https://www.kazanci.com>

<https://www.lexpera.com.tr>

www.resmigazete.gov.tr